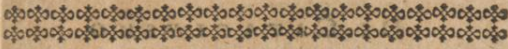

50

STRENUIS ET AM-
 PLISSIMIS VIRIS, GENE-
 ROSA NOBILITATE, EQVESTRIS
 ordinis Dignitate, Virtutum & Doctri-
 næ laude Clarissimis Dominis, Dominis,
 CHRISTOPHORO MARQVART, de
 HRADKHU in Püela Patri, & SEBA-
 STIANO filio germano, Domi-
 nis suis vera animi reve-
 rentia colendis:

*Gratiam & pacem à Deo per Chri-
 stum precatur.*

Voties animum meum
 subit recordatio illius Catacly-
 smi, qui anno superiore octua-
 gesimo secundo, patriam in
 primis meam, cum vicinis ali-
 quot oppidis, vicis & pagis obruit, non pos-
 sum non vehementer perturbati, cum gem-
 itu, patriæ commiseratione, & seria consi-
 deratione paternæ iræ, immensæ potentæ,
 & majestatis divinæ. Hunc enim ipsum Do-
 minus nono Mensis Maji, circa horam p. m.
 secundam, ad Depolæ oppidum, tribus
 miliaribus à patria distans, excitavit, nubi-
 bus

)a(2

DE CATACLYSMO

bus in aëre ex materia densissima & variè
 mista conflatis, quæ huc illucq; agitata &
 coacta, maximo cum impetu & fragore im-
 brem largissimum, grandine, flammis & ful-
 minibus coruscantem effuderunt, & pisci-
 nas aliquot in vicinia cum minores, tum am-
 pliores abruperunt, & collectis undiq; atq;
 accumulatis aquarum fluctibus, Novofor-
 rum primò, oppidum deinde Perschau, ali-
 quot postea Molendina, & varii generis ædi-
 ficia ad Depolæ fluvium, intra montes ex u-
 traque parte labentem extructa, Thermas
 deniq; nostras Carolinas de repente & mi-
 serabiliter obruerunt. Hic namq; Cataclyf-
 mus, continuò agitatis, subito accumulatis,
 in altum surgentibus, & horribiliter tumef-
 centibus atque frementibus undis, paulò
 ante quintam horam circa cœnæ tempus,
 in maxima copia ligna cum minora, tum
 majora avexit, tanquam imminentis cervi-
 cibus nostris evidentia signa. Canales de-
 inde universos, per Depolam fluvium ex-
 porrectos, calidamque balneis inferentes,
 ipsaque balnearia penè omnia, cum quatu-
 or pontibus super flumen locis diversis
 extructis vehementi impetu & fragore de-
 struxit, diripuit, atque abduxit. Hujus vi ac
 vehementia fundamenta ædificiorum, flu-
 ctibus undique collidentibus, atque exaltu-
 anti-

antibus conquassata, ædes aliquot cum in foro, tum alijs in locis insigniores, uno oculi momento partim disjectæ, & everse, partim integræ abductæ, tandemque collisæ sunt; Integra platea, quam Crucis vocarunt, cum omnibus domibus propè fluvium extractis, destructa; Petra quoque durissima, cui innixæ domus fuerunt, fluctuum sævitia excavata fuit adeò, ut ne vestigia quidem ullorum ædificiorum apparerent. Neque verò exundatio illa ædificiorum solummodò secum traxit non tam dilacerationem, atque deformationem, quàm ruinam & dissipationem, sed etiam, (quod aspectu miserandum, & auditu horrendum erat) diversæ ætatis, sexus, & variæ conditionis homines, cum domesticos inquilinos, tum extraneos hospites, tum etiam pauperes, atque mendicos obruit, vel in folijs lavantes, vel mensa accumbentes, vel laboribus intentos, vel suppellectilis aliquid secum auferre, vel fugam ex præsentis mortis periculo arripere conantes, & securitatem sibi, vitæque prorationem pollicentes, illosque celerrimè aquis insinuos suffocavit atque abripuit à complexu quidem parentum liberos, à præsidio hospitem peregrinos, à tutela dominorum servos & ancillas, ab amicorum necessitudine amicos distraxit. Tum cum ingen-

)a(3 ti ani-

DE CATACLYSMO

ti animorum perturbatione auditi sunt
 horreni aquarum sonitus, & fremitus,
 visæ ædificiorum ruina præcipites, conspe-
 ctæ fugæ celeriter arreptæ trepidantium
 virorum, matronarum, & puellarum, ho-
 nestate & nobilitate generis præstantium,
 & per aliquot ædium contiguarum testæ
 (quæ paulo post magna ex parte ever-
 sæ sunt) perrumpentium, atque ad tutiora lo-
 ca festinantium: Exauditæ rursus lamenta-
 biles parentum, amicorum, & dominorum
 voces, deplorantium subitaneâ suorum mor-
 tem, clamores item miserabiles illorum, qui
 vel ex diluvio eluctati, in eminentioribus lo-
 cis suorum spectabant præsens mortis peri-
 culum, vel aquis immersi, inter vitam &
 mortem colloctabantur, vel ædibus inclusi,
 atque aquarum exundatione undique cir-
 cundati, opem implorabant inquilinorum:
 Atque hi mira arte cum periculo conjuncta
 aliquos extrahebant aquis. Quod si rerum
 omnium, seu damnum illatum, seu factu-
 ram factam, seu perniciem intolerabilem
 commemorari necesse esset, nimis proluxa
 fieret oratio. Nam & hospitum nobiliû præ-
 ciosa auri, argenti atq; vestium ornamenta,
 fluctibus grassantibus abrepta, & inquilino-
 rum varii generis merces, lautæq; supellex
 abducta, vini, cerevisiæ, frumenti, carniû,
 pisci-

piscium, atq; plurimarum rerum copia ex cellis, piscinis, & receptaculis ablata, agrorum, pratorum, & hortorum cum amœnitate & fertilitate conjuncta soliditas, disrup̄ta & deformata, fruges cum floribus, herbis atque arboribus corruptæ, equi, currus, & diversi generis jumenta miserè suffocata fuerunt. Duravit autem ista fluctuum sævitia atque altitudo ingens, neque visa hactenus, neq; audita unquam vel in patria, vel in vicinia, horas octo continuas. Post primam verò noctis horam, aquis paulatim decrefcentibus, visus est rursus cum vapore exortus, atque auditum murmur pristini illius Thermarum fontis, quæ res multorum animos tanquam fulmine prostratos erexit, & ^{τὸν πᾶν ἀπολεθῆναι} metum abstulit. Neque verò populares miseri, & plurimum spoliati pecunia, rebus, & vestibus hospites, manè propter pontiū destructionem coire poterant, sed tanto perterrefacti malo, & penè exanimati metu gemebant, & miserabili admodum aspectu communem miseriam ex utraque parte fluminis intuebantur, ignorantés, quosnam, quot, & quales homines vis aquarum suffocasset. Verum post meridiem circa horam tertiam ponticulo super flumeti summa difficultate, præcurante & urgente hanc rem industriâ & fide D. Georgi Fleis-

neri affinis mei, extracto, in magna copia peregrini (qui ex vicinis locis spectandæ calamitatis causa adventârant) convenerunt, & mutuis lacrymis ærumnas suas deplorarunt in foro, cujus posterior pars aquarum savitia ita disrupta, atque excavata fuit, ut è profundo fundamenta soliorum perventorum apparetent, & undique calcis insiginis moles conspiceretur, profutura scilicet futuræ ædium cum refectioni, tum instaurationi. Atque hæc quidem omnia non fama, non nunciis, nec literis accepta refero, sed cum illo ipso tempore, partim familiæ meæ, partim Thermarum usurpandarum causa aliquandiu in patria commorarer, non solum spectator sui istarum calamitatum, sed etiam consolator afflictorum, & (quod absque laudis affectatione accipi cupio) opirulator eorum, qui vndique aquis cincti populum à me validè excitatorum, fide & opera circa noctis horam decimam & undecimam, non absque periculo extrahebantur. Sequentibus postea diebus quæ sita cum dolore, & reperta fuerunt, cum in lateris domibus, tum infra Thermas inter faxa, dumeta, & dissipata ædificiorum rudera, suffocatorum, atque abductorum corpora, quæ divetis temporibus, cumque largis lacrymis terræ mandata sunt ultra viginti,

his exceptis, quos & vis aquarum in longum abduxit suffocatos, & ex plebeiorum & mendicorum numero neque scire, neque investigare potuimus. Ex abductorum verò varii generis bonorum atq; mercium copia parum est repertum, arcæ aliquot cum Inquilinorum, tum generosæ nobilitatis dominorum, longè infra Thermas inventæ, quæ agyretarum violentia reſerata, & furtim creptis vestibus, ornamentis, & theſauris precioſis relicta fuerunt. Ex ingenti præterea perturbatione illa postea quidem honestæ existimationis viri mortui, & partu laborantes matronæ extinctæ sunt, partim in ipsis Thermis, partim in itinere, dum redire domum conarentur.

Cum autem varia homines de tantis aquarum fluctibus, periculis, & miseriis judicare soleant: audivi tum etiam multas multorum & à se invicem discrepantes sententias. Aquis enim adhuc horribiliter frementibus, obviam mihi factus in platea vir quidam peregrinus, ex serio pietatis affectu hanc vocem edidit: quam magnifica est gloria tua, Domine. Cui ego ex Psalmo subjeci: Quam magnifica sunt opera tua, Domine, Omnia in sapientia fecisti, Impleta est terra bonis, & malis etiam tuis, quæ non peccata, sed pœnæ sunt peccatorum, justiciam

Psal. 104.

Amos 3.

etiam tuam celebrantes. Nunquid est enim malum in civitate, quod non facit Dominus? Aliquorum etiam popularium meorum, quos hinc inde cum dolore discurrens, ex Dei verbo sum consolatus, audivi responsa cum voluntate Dei congruentia. Nonnulli, ut fieri solet in tantis miseris, stupore attoniti, & cœu Panico terrore abrepti, nullas ediderunt voces. Mater verò mea carissima (quæ annum vitæ suæ absolvens septuagesimum sextum, anno proximè elapso beatè ad Dominum hinc emigravit) sapè me & multis aliis audientibus, magna animi cum commotione dixit: Nihil aliud has esse Cataractas, quàm Dei justissimi manum & virgam potentem, ad nos humiliandos, & propter varia delicta castigandos, cui nos subjici oporteat vera cordis contritione, delictorum confessione, fide sincera, ardentibus precibus, vitæ & morum emendatione. Sed auditæ sunt rursus aliquorum querulæ, & indignationis plenæ voces, hanc calamitatem Sagarum incantationibus & Præstigiatorum magicis artibus assignantes, atq; diris ipsos devoventes: quorum ego iudicium, producto in medium Dei verbo, corrigere tum quidem conatus sum. Non enim tantorum malorum causa præcipua, quam *superior cœli* vocamus, quaerenda est, aut
in in-

-fol 107

in infuſto ſyderum poſitu, motu, lumine & influentia, aut in fati neceſſitate, aut in fortuna & caſus volubilitate atq; inconstantia, aut in Sagarum & præſtigiatorum incantationibus, aut deniq; in naturalium cauſarum diſpoſitione atq; affectione ; Sed in ſapientiſſima, juſtiſſima, efficaciſſima, maxime admiranda, & humiliter adoranda **ÆTERNI DEI PROVIDENTIA.** Hic etenim conditor eſt, rector, & moderator omnium creaturarum, hic ſecundum Naſſianzeni theologi apologiam, univerſam rerum molem velut quibuſdam vinculis adſtrinxit, ex hujus voluntate & nutu omnia pendent, huic omnia cedunt & prona ſunt, hoc dicente res ſunt, agitante moventur, morum inhibente ſuſpendeduntur, interdicante conqueſcunt, volente mutantur, hunc adorant angeli, contremiſcunt Diaboli, fugiant impii, ſtupent cœlum, terra, mare, hic tonat voce ſua terribiliter : Dicit nivi, & mox adest in terra, & imbri, & imber adest potenter, à cujus flatu venit gelu, magna vis aquarum : Qui ponit tenebras latibulum ſuum, tenebroſam aquam, denſas nubes (quales in Thermis noſtris imminente noſtris cervicibus aquarum illa exundatione non ſine animorum perturbatione conſpeximus) Qui de cœlo mittit iræ ſuæ ſagittas, fulgu-

Joban. 5.

Gen. 1.

Act. 17.

Pſal. 104.

105. 10.

Mat. 8. 14.

Eſa. 6.

Jacob. 1.

Job 37.

Pſal. 18.

Pſal. 144.

DE CATACLYSMO

ram multiplicat, conturbat & prosterne
1. Sam. 2. omnes impios terræ. Cujus admiranda po-
Gen. 50. tentia in mediis contrariis efficax est, cum
 ex malis bona eliciendo, tum malum in bo-
Ioban. 5. num convertendo, tum ex rebus deploratis
1. Cor. 3. viam inveniundo secundis: Qui capit sapi-
 entes in astutia eorum, & consilia perverfo-
 rum præcipitat, ut in luce meridiana vagen-
Pfal. 72. tur & tanquam in nocte palpent: Qui libe-
 rat pauperem, cui non est adjutor, infatuat
Pfal. 68. 33. consilia potentum, & dissipat decreta gen-
 tium, impedit cogitationes populorum, re-
Pfal. 37. tegit hæreticorum insidias, confundit hy-
 pocrytarum fraudes, ac in ipso furore op-
 primit tyrannorum sævitiam. In hujus igitur
 æterni Dei sapientissima, potentissima,
 efficacissima, misericordissima simul, & ju-
 stissima providentia, vera cordis fiducia in-
 niti, & suaviter acquiescere convenit verè
 Christianos singulos ac universos, qui in vi-
 tæ hujus brevi curriculo, nec rerum adver-
 sitate frangi, nec prosperitate vinci, nec fu-
 turarum calamitatum metu percelli, nec
 præsentium turbine everti, nec præterita-
 rum memoria impatientiæ stimulis incitari,
 nec in secundarum causarum, neglecta prima
 præcipua, nuda speculatione, aut fati Stoici
 fatuitate, aut fortunæ, & casus volubilitate,
 dubitanter simul, inscien-ter, & impatienter
 hære-

hærerè, sed gloriæ divinæ excelſitatem atq;
 amplitudinem verè agnoſcere, & fruſtuoſè
 conſiderare, & glorioſè celebrare cupiunt.
 Omnipotentiam quidem in conditione &
 conſervatione; Sapientiam verò in ordine *Pſal. 104.*
 & diſpoſitione, benignitatem in uſu rerum
 omnium, libertatem in moderatione, muta-
 tione, aut ſuſpenſione & retractione earun- *Eſa. 38.*
 dem: Summam bonitatem in regendis e- *Pſal. 94.*
 lectis, juſticiam in caſtigandis errantibus, *Pſal. 119.*
 judicium in evertendis impiis. Neque verò *Eccl. 40. 55.*
 longè petita Providentiæ divinæ exempla *75.*
 proponi nunc quidem (cum aliàs, ſi Domi-
 nus voluerit, plura de illa maximè neceſſa-
 ria, adque efficaciſſimè conſolandum afflic-
 tos accommodatiſſima doctrina, dicturi ſimus)
 neceſſe eſt, ſiquidem in luſtuofa illa Ther-
 marum exundatione illuſtria illius offeran-
 tur teſtimonia, quæ ideo lectori recitabo, ut
 intelligat & occulto Dei conſilio omnes e- *Act. 17.*
 ventus gubernari, & totius vitæ, vocationis *Matth. 6.*
 & ærumnarum ſuarum curriculum in Dei *Prov. 16.*
 ſapientiſſima Providentiâ fundari, & ab *20.*
 eadem pendere, & ad eandem principaliter *Pſal. 56.*
 referri, quò omnipotentis, ſapientis, boni- *73.*
 tatis & juſticiæ laus ipſi tribuatur, animus
 Chriſtiana patientia inter ærumnas fulcia-
 tur, fiducia præſentiæ & conſolationis di-
 vinæ corroboretur, ſpe denique finalis li-
 bera.

berationis, & futuræ gloriæ sustentetur.

Primum itaque Providentiæ divinæ testimonium fuit, quod Cataclysmus ille à Domino excitatus, non noctu, sed interdiu, nec hyemali, sed æstatis tempore homines obruit, ut plurimi immunes mortis periculum effugere possent. Nam si vel noctu, vel hyeme effusus fuisset, plerosque seu in lectis decumbentes, seu in balneis commorantes, opinione celerius unâ cum domibus, balneis, & lectis subitò everfos suffocasset, & eluctatos fortè ex undis, omnique vitæ adminiculo, ac præsidio destitutos frigus enecasset. Atque hæc temporis circumstantia à divina dependens providentia, prædicat clementiam & benignitatem Dei. Puniens enim miseretur, & castigatione utens consolatur, justiciæq; sententiam clementia temperat, ut gravissimè Theodoretus noster scribit. Deinde eadem Dei providentia admirabilis Abbatis in Monasterio Depolensi (ubi diluvii initium factum est, ut jam antè diximus) piscinas amplissimas, quarum aliquæ longitudine tres miliaris partes æquant, servavit integras, cum quidem abruptionis periculum monstraret vis aquarum piscinalium, quæ supra latissimos aggeres effusæ quidem, sed obductis super aggeres, & per exundantes aquas in longum extensis atque

Psal. 30.

Dent. 4.

atque continuatis linteis oblongis, Monachorum atq; civium istius loci industria atq; vigilantia prohibita fuerunt, ne aquarum vis aggeres exederet & perumperet. Quod si vel una ex piscinis maximis abrupta fuisset, reliquæ simul uno in tractu cohærentes, evulsæ atque excisæ immensam atque incredibilem aquarum & fluctuum copiam effundissent, quæ cum aliis in vicinia oppidulis, & pagis, per quos Depolæ fluvius intra montes & valles conclusus defluit, tum in primis nostræ patriæ universalem interitum intulissent. Atque ita non totam effudit, sed ut Propheta loquitur, stillavit iram suam Dominus, ut in plaga correcti ad ipsum revertantur homines. Semper enim Deus vindictæ gladium miserationis oleo lenit, & misericordiæ ipsius amplitudo justiciæ superæ rigorem, & ut faciat opus suum in miserendo, justificando, vivificando & conservando, facit opus alienum in castigando, mortificando, & deducendo ad inferos. Ira denique relicta, quæ secundum Nalsianzenum theologum, opus est contra ipsius naturam, ad misericordiam suæ naturæ convenientem properat.

*Dan. 9.**Esa. 28,**I. Sam. 23*

Memoria præterea dignum est, quod ruinosa aliquot & pervetusta domus fluvio proxima, & aquarum fluctibus allisa, & circumdata.

DE CATACLYSMO

cundatæ, steterunt integræ, atque in illis homines sibi de vita superstite nihil plane pollicentes, omnique destituti ope humana miraculosè servati fuerunt, cum quidem in remotioribus locis fundatæ ædes, prorsus uno aquarum impetu corruerint. Sic Dei consilium mirabile est atque immutabile. Et ut manum Domini extensam nemo impedire potest: ita ibi incipit auxilium divinum, ubi desinit humanum, ut liberrimæ voluntatis illius, & immensæ sapientiæ atque potentia gloria manifestè conspiciatur & celebretur. Adhæc in Petri Fleisneri affinis mei ædibus quadraginta circiter homines, & ex his generosa nobilitate Illustres duo Barones, matronæ item honestissimæ, adjunctis virginibus, benignitate divina tum quoque incolumes servati sunt. In illas enim, ut supra notavimus, per aliquot domorum contiguarum tecta violenter disrupta, celeriter perreptarunt, & toto inundationis tempore aquis undique cincti, atque inter vitam & mortem versantes, supplices in Dei conspectum preces effuderunt, atque à Deo clementissimè exauditi, luculento exemplo illam promissionem confirmarunt: Quoniam desiderat me, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognovit nomen meum, clamavit ad me, & exaudiam eum, cum ipso sum

Esa. 46.

Esa. 29.

Psal. 91.

sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum. Item: Invoca me in die tribulationis, eruam te, & tu honorificabis me. Verum è contrario miserabilis fuit unius in primis honoratæ matronæ interitus, quæ Artritide laborans, cùm in foro, adjuncta alia, conclave quoddam inferius incoletet, & aquis celeriter in altum surgentibus, nullibi evadendi spacium inveniret, ab hospitibus superius ædium probè extructarum domicilium obtinentibus, per fenestram demissis mantilibus colligatis, manibusque ipsius illis insertis, sursum versus aquis aliqua ex parte subtracta quidem fuit, sed cùm violentam excussæ manus languidæ tractionem sustinere non possent, aquis immersa, cum adjuncta sibi, seu amica, seu famula, miserè periit. Ita nimis profundæ & inscrutabiles sunt consiliorum atque factorum rationes æterni Dei, qui dubio procul gemitus atque clamores illarum exaudivit. Quin etiam homo quidam valdè senex & dives cùm subito collectis pecuniis, aquarum effugere periculum conaretur, recordatus aliquarum, quas in lectulo asservârat, Apocharum & syngrapharum, pecuniæ studio adductus, in domum pristinam regreditur, dumque in fasciculum collectas Apochas auferre simul studet, cum domo illa aquarum impetu subito ever-

)b(

tò ever-

1. *Tim.* 6. tō everſa lecto inſidens aufertur, & miſere perit. Atq; ſic pecuniæ ſtudio, rerumq; terrenarum cura, homines in exitium demergit, & cum uxore Sancti Loth in ſtatuam Salis convertit. Et ſæpe fit, ut in incertam inhiantes prædam, certam bonorū poſſeſſionem amittant. Quid eſt autem pecuniâ magis incertum, & caducū, quæ variis nos modis in vita deſerit, & in morte tandem à nobis deſeritur. *ἔρευσὴ γὰρ ἡ φύσις τῆ πλῆτε, χειμάρρου ὀξύτεροι τὰς ἔχοντας παρατρέχει, ἄλλοτε ἄλλοι κέφι κεν παραλείβειν αὐ.* Fluit opulencia, & torrentis inſtar præterlabitur, & ſubinde Dominum mutat; ſecundum Baſilium magnum: cum ex oppoſito Divites in Deo, ac ſedulō audientes, recteque intelligentes, & ſtudioſè facientes ſermonem Dei viventis nec imbrum copia, nec ventorum turbine, nec fluminum exundatione everti poſſint. In Petram enim probatam angularem atque precioſam, cordis, animæ & conſcientiæ ſuæ domum vera, intrepida & perſeveranti fiducia extruxerant: Qui enim crediderit, non trepidabit, nec feſtinabit. Præterea alius ex profunda ebrietate laſſus, cum in lectulo dormiret, inter tantos aquarum fragores, cum lectulo fluctuum impetu abreptus eſt, & domo corruente, ipſe ſimul corruit, & ſomnam cum morte

commu-

*Baſi. in
Pſalm. 62.*

Matth. 7.

Eſa. 28.

commutavit. Ebrietas nimirum, non solum torpissimus est abusus donorum Dei, sed etiam impedimentum omnis boni, & fons omnis mali in corpore, anima & facultatibus, in vita & morte, in Ecclesia, in Re, & publica & domestica, in communi vita. Ideoq̄ Græci hanc *νεπαλίαν* vocant, capitis nimirum luctam atque concussionem. Apostolus Paulus *ἀσωτίας* profusionem, summa cum turpitudine conjunctam; Basilii densam nubem, S. spiritus illuminationem prohibentem; Iustinus Martyr mortiferum corporis & animi medicamentum; Augustinus manifestum Dæmonem; Seneca voluntariam insaniam; Chrysostomus Radicem vitæ delictorum, gulæ studium appellat. Sed servati sunt rursus quidam mirabiliter. Nam extraneus quidam ex oppido Dirschentreut oriundus, cum & ipse cum alijs multis, fluctibus undique circumdatus, evasione spem planè nullam haberet, domum (qua cum reliquis simul paulò post suffocatis hospitibus, utebatur hospitio) conscendit, & utrisque manibus ac pedibus fumarium ex lignis & luto coagmentatum, complexus est adeò, ut domo corruente, ipse simul cum fumario, cui tenacissimè inhærebat, caderet, & aveheretur, atque huc illucq̄ fluctuum savitia agitatus, lignisq̄, asse-

Ephes. 5.

*Libro de
vita Chri-
stiana.*

)b(2 ribus

ribus & varii generis, quæ flumen simul celerissimo cursu auferebat, conuassatus, naufragium nauta mirabilis non faceret, sed divina opè atque providentia directus, tres milliarius unius partes, per continuam illam aquarum vim, atque sinuosos anfractus, atque horribiliter grassantes catarractas, navigio plus quam admirabili conficeret, donec ad navigationis portum divinitus monstratum, radices scilicet pagi, quem vocant Hohendorff, appelleret, ubi in mediis undis mirabiliter fluctuantem conspexerunt, & miserè clamantem audiverunt, ac valida arte aquis extraxerunt ad litus stantes rustici. Sic opera Dei fiunt in mediis contrariis, ut eximius Dei servus D. Lutherus dicere solebat: Ut enim maxima Dei virtus efficax est in summa infirmitate, illustrat mentes in densa caligine, justificat in horrenda peccatorum multitudine atque atrocitate, vivificat in media morte: ita liberat pauperem clamantem, vel mediatè, vel immediatè, & efficaciter opitulatur, cum non modo ab amicis, sed etiam ab omnibus creaturis deserti sumus. Insuper quidam civis in Thermis, cujus nomen est Flach, cum præ oculis avulsum repentè aquis, & miserè submersum videret filium: & collecta aliqua supellectile, canistro & scapu-

2. Cor. 12.

scapulis imposita, emergere summis viribus
 contenderet, fluctuum adversa agitatione
 retractus est adeò, ut excusso celeriter hu-
 meris pondere, natando auferretur, & ex
 alto sæpè per collisiones & fragores unda-
 rum inter se mutuo collidentium in profun-
 dum submersus, spiritum cum attrahendo,
 tum (quod mirum ipse mihi retulit) sub
 aquis emittendo, rursus emergeret, donec
 saliceto cuidam inhærens, viribus aliquan-
 tisper collectis per pratum matris meæ in-
 ter horrendos aquarum sonitus enataret,
 ac sequenti die, capite halitibus, & fragori-
 bus aquarum infirmato atque repleto, cor-
 pore lassato, & ex crebro repetitis & exce-
 ptis ictibus concusso tristis admodum ince-
 deret. Atque ita Dominus sæpè castigando
 castigare suos, sed morti non tradere solet, *Psal. 118.*
 & stygmata iudicii sui mentibus, corpori-
 bus & rebus inprimit, ut illa intuentes de
 peccatorum magnitudine, iræ divinæ vehe-
 mentia, ardore piarum precum, vitæ deni-
 que & morum emendatione seriò cogitent.
 Taceo nunc illam conjugem, quæ auribus
 prehensum maritum aquis extraxit, rusti-
 cum item, quem ex ebrietate immersum,
 funibus per fenestram emisissis, in altum sus-
 tulerunt; nobiles præterea aliquot, cives
 nonnullos, & pauperes morbis contagiosis

DE CATACLYSMO

infectos, qui partim in balneis & sudarijs
 communibus lavantes, partim domibus
 conclusi diluvio, popularium meorum indu-
 stria emerferunt. Et hac ratione liberatio-
 nis occasiones, media & instrumenta mon-
 stravit Divina providentia ijs quos servari
 tum voluit incolumes: sicuti, qui miserè
 perierunt, evadendi occasionibus & orga-
 nis destituit, occulto quidem nobis, sed
 sapientissimo & justissimo consilio. Inju-
 sticia enim apud Deum nulla est, qui omnia
 non temeritate, sed iudicio facit, sive quan-
 do adjuvat, misericorditer faciens, seu cum
 non adjuvat justè faciens. Dei itaque con-
 silium occultum esse potest, iniquum esse
 non potest. Dei que iudicia nemo plenè com-
 prehendit, justè nemo reprehendit, ut ex
 Apostoli sententia gravissimè Augustinus
 scripsit, Cum autem tantum unusquisque
 sciat, quantum experiendo didicit, & in di-
 vinis rebus perdiscendis, non tantum *σωφρο*
 requiratur, quæ est menti impressa doctri-
 næ salutaris cognitio, sed etiam *αἰδουσις*, quæ
 doctrinæ vim, efficacitatem & fructum in
 voluntate & corde sentit, ac sermone, mo-
 ribusque in vita, vocatione, & ærumnis cum
 agendo, tum patiendo luculentè exprimit:
 Sanctè affirmo, metum etiam cum meis
 divinæ providentiæ sensum, *ἐνέργειαν* & usum
 effica-

*August.
 tract. 53 in
 Job.
 Item, in 4.
 p. 2. de
 Fratris Dei.
 ap. Ro. 9.*

60
 efficaciter expertum esse. Cum enim pri-
 mis diebus fratris mei Georgij Summeri
 posteriores in foro ædes cum familia mea
 occupassem, atque in illis noctu dormivis-
 sem, postea, nescio quam ob causam ab illis
 adeò cum conjugè mea priore in Domino
 defuncta, abhorrere cœpi, ut consilio durati-
 onis prorsus mutato, in matris meæ domum
 familiam transtulerim, atque hac ratione in-
 sciis ruinam illarum ædium (quæ uno oculi
 momento atq; impetu aquarum, destructis
 fundamentis quantumvis probè positis cor-
 ruerunt, atq; dissipatæ sunt cum varia, & ex-
 quisita rei familiaris supellectile, & merci-
 bus preciosis) anteverterim, inspirante sci-
 licet hoc mihi consilium benignissimo Deo.
 Rogatus etiam ut cum fratris Georgij Socero,
 D. Martino Clerlio, & aliis quibusdam Se-
 natorij ordinis viris cœnarem, illa ipsa nimi-
 rum hora, quæ tantam patriæ calamitatem
 intulit, renui, & tristissimo tenebrosarum
 nubium, quæ montem, ut vocant, Cervorum
 undiq; cingebant, aspectu motus & quasi
 perterritus, celeriter cum matre mea domū
 reversus sum. Atq; hic sub cœnæ initio, hor-
 rendos aquarum fragores audivimus, & per
 fenestram posteriorem tabyllum ex abyssō
 effusam, & quæ hos subsequuta statim est,
 everisionem & ruinam superioris pontis bal-

)b(4 neorum

neorum & domorum aliquot misere asperimus, atque attonitos stupore & admiratione homines multos, in medio ponte stantes, & communem miseriam spectantes, valido per fenestram clamore repulimus, necum ponte præcipientes in rapidum torrentem, subito impetu pons avulsus est. Denique iumenta vinculis solutis stabulo abegimus, & merces cum supellectile domo materna exportavimus. Quin etiam conjugem meam carissimam circa cœnæ illius diei tempus lavare cum liberis meis volentem in balneo materno, fluvio proximo, vehementer & inscius futuræ calamitatis prohibui, atque hac ratione per Dei gratiam suffocationis metu & periculo liberavi. Omnium enim opinione celerius effusa, atque accumulata est vis aquarum, quæ subitaneo & maximè violento impetu, cum aliis omnibus, nostrum quoque balneum abripuit. Atque hoc modo fingit & refingit misericordissima sua voluntate Deus corda hominum, & consilia atque voluntates illorum flectit, quando vult, quòd vult, vel mediatè per homines, vel immediatè sine causis secundis. Ipsasque causas secundas ita moderatur, ut nos sapissimè aut adjuvet, aut impediatur, aut mutet, pro beneplaciti

Psal. 33.

citi sui consilio sapientissimo simul, præpotenti, & misericordissimo, quò & gloria illius æterna illustretur, familiæ conserventur incolumes, & saluti Ecclesiæ consulatur. Non enim, secundum Prophetam regium, Mortui laudabunt te Domine, neq; omnes descendant in infernum, sed nos, qui vivimus, &c.

Cùm autem plurimi ex popularibus meis, in isto Cataclysmo domibus suis spoliati, rebusque bonis & vestibus exuti, cum suis subsistendi locum non haberent, partim à vicinis, partim cognatis hospitio excepti & detenti fuerunt. Nam afflicti à Deo humanitatis officia conferenda, & remedium unicum spes est, atque fiducia in Dei misericordia reposita. Interea communi Senatus Thermensis decreto, legati sunt missi, qui testimoniis instructi, vicinarum regionum Boiemiæ, Misniæ, Noricæ, & aliarum, Generosorum quoque Dominorum & ditiorum compellarunt atque implorarunt novæ ædificationis auxilia atque subsidia. Atque hæ non tam ex commiseratione alienæ calamitatis, quàm Dei mandato, & Christianæ caritatis affectu impulsæ, liberalem & memoria atque prædicatione dignam εὐλογία, ἢ ἀγάπην, καὶ χάριν fructum scilicet fidei & caritatis miserunt, iis exceptis, qui

Tob 13.

1. Cor. 16.

Rom. 15.

)b(5

cùm

DE CATACLYSMO

cum à Dei iudicijs eximere se non possint, & mendicorum suorum in Thermas transmissorū, multitudine atque importunitate præcipuam Eleemosynarum partem in patria annuatim absumere soleant, vel nihil, vel minimam contulerunt. Illa igitur munificentia atque liberalitate sublevati, & ære alieno plurimum hinc inde conflato, instructi dilecti populares, & horribiliter laceratas domos refecerunt, & de integro quadraginta circiter ædificarunt, ejusmodi domicilia atque ædes, quæ & fundamentorum robore, & ordinis dispositione, & conclavium atque balneorum numero, atque altitudinis eminentia priores longè superant, quæque adventantibus omnis generis, sexus, & nationis hospitibus, convenientia ad usum Thermarum hospitia præbere possunt, in illa etiam platea, quam integram de novo extructam NOVAM vocant. Oro autem æternum Deum Patrem, per & propter filij sui unigeniti, & proprij Domini nostri Jesu Christi meritum, efficaciam & intercessionem, ut oculis gratiæ & misericordiæ omnes ubique verè Christianos, & meam Patriam dulcissimam benignissimè respiciat, & Spiritus S. gratia animos cum popularium, tum advenarum efficaciter moveat, quò & amplitudinem tanti Thermarum boni divini-

ANNI LXXXII.

divinitus collati verè agnoscere, & in timore, invocatione & gratiarum acione Domini, conjuncta cum æquitate & justitia, vera ratione, & ordine elocare, & usurpare, & in continentia, & temperantia victus, cultus & aliarum rerum mediocritate, vitæque & morum gravitate continuare, atq; illarum usum absolvere possint, in laudem gloriæ divinæ, sanitatis pristinæ instaurationem atque conservationem, & proximi salutarem usum. Nam profectè justus & æternus Deus ab usum Thermarum multiplicem, & punivit hætenus, & puniturus est deinceps præcipuè in ijs, qui cum religiosam Deo pietatem, generosam virtutem, & benevolentiam, & justiciam alijs, modestiam conjunctam cum temperantia, & casti pudoris decore, sibimetipsis, ut homines, ut Christiani, ut ingenui, ut generosi, ut nobiles, ut virtutum cultores, præstare deberent, in conspectu amplissimorum & honestissimorum virorum, matronarum & virginum, blasphemis horrendis Dei gloriam deformant, injuria atque violentia hospites, & bonos viros sæpè afficiunt, morum Centauricorum feritate peregrinos offendunt, quietem infirmorum nocturnis clamoribus, strepitibus, atque digladiationibus perturbant, turpitudine & spurcitie sermonis,

gestu-

DE CATACLYSMO

gestuum & actionum, teneram ætatem cor-
rumpunt, ingluvie atque *ἀσουλία* illa plus
quàm Bœotica, & ex hac ebulliente Veneris
cupiditate & ferocitate mentem cum cor-
pore, fama, & bonis disperdunt, & animam
exitio sæpè obnoxiam reddunt. Hi, ut vin-
dictæ divinæ oculum acerrimum, & gladium
ancipitem ad intima usque animi penetra-
lia descendentem, & mortiferum vulnus in-
fligentem exhorrescere, & novissima vitæ
atque extrema pericula, veterno tandem ex-
cusso, seriò cumque pœnitentia vitæ saluta-
ris, meditari in corde peccandi securitate in-
durato debebant: ita Deum ex animo pre-
cor, ut circumcidat cordis ipsorum densissi-
mum præputium, & mentem illis det meli-
orem, quò effugere imminentem, & celerrimè
insequentem ipsos iræ divinæ Nemesein
per Dei gratiam possint. Atque hæc quid-
dem hæctenus.

Hebr. 4.

Cùm autem novam editionem Latini de
Thermis libelli scripti à sanctæ memoriæ
viro clarissimo, atque eruditissimo D. Fabi-
ano Summero, fratre nostro carissimo, lon-
go jam tempore desiderârint, & sollicitè ef-
flagitârint multi honesti & docti viri, qui la-
tina magis, quàm germanica afficiuntur le-
ctiōe: Sub vestræ generosæ nobilitatis, Pa-
tris nimirum & Filii nomine atq; auspicio,
illam

illam denuò prodire volui multis de causis. Nam (absit adulationis perversum studium, à quo natura mea abhorret) & religiosæ in Deum pietatis fidem, & ardens ædificandæ Ecclesiæ Christi studium, & in asserenda atque vindicanda Dei veritate & gloria, excelsum animi constantiam vestram, multis edoctus testimoniis cognovi. Optimæ præterea voluntatis affectionem atque reverentiam erga Ecclesiæ ministros pios, optimarum item artium cultores, συμπαθίαν, condolentiam & beneficentiam, quam εὐλογία, καὶ κωνορίαν, καὶ ἀσπυρίαν Apostolus vocat, in exules, miseros & pauperes, erga meipsum, officiosam denique benevolentiam expertus sum: Taceo nunc luculentam prædicationem virtutum, & experientiæ Patris in usu plurimarum rerum, prudentiæ & consilii gravitatem, aperti pectoris candorem, in asserenda adversus Pontificiorum atque hæreticorum corruptelas manifestas, veritate cœlesti, communicationem bonorum & rerum cum indigentibus. Filii verò veræ pietatis amorem sincerum, qui fundamentum, forma, atq; finis est omnium virtutum, animum erudita doctrina & historiarum cognitione excultum, modestiæ & humanitatis suavitatem, abhorrentem à Centaurica illa turba, multis hæcenus scilicet nominibus

Rom. 15.

bus

DE CATACLYSMO

bus celebrata, quæ religionis & pietatis decus, in profanissima impietate, & horrendis in Deum maledictis atque blasphemijs *φιλαθ, απία, και ζηνόβητα* in effrenata ferocia, & immanitate morum barbaricorum, temperantiam & mentis integritatem in foedissima illa crapula & insania; modestiam & gravitatem, in thralonica morum, gestuum, sermonis & actionum insolentia & impudentia; fortitudinem in violentia; æquitatem in Injusticia, virtutem deniq; omnem in juris, pudoris, & officij convulsione atque violatione ponunt, & flagitiosissimè exercent. Sed hos isthoc quidem ingenio & animo præditos, longissimo intervallo à generosa illa *των ευγενέων* stirpe virtutum pulcherrimarum cultrice, omni honore & prædicatione digna separemus, Deoq; per pias preces seriò commendemus, in viam veræ pietatis, pœnitentiæ, salutaris sanctitatis, justiciæ & *της σωφροσύνης* (quæ modestiæ, temperantiæ & castitatis decus simul uno verbo exprimit) reducendos. Oro autem ea, qua par est, reverentia, & fide generosam dignitatem & virtutem vestram, ut testificationem hanc meam erga se observantiæ benigno accipiat animo, atque sua ipsius commendatione & eximia utilitate dignum, & erudita doctrina refertum fratris carissimi libellum suo etiam
 profe-

ANNI LXXXII.

prosequatur amore, studio atq; patrocinio.
Deum æternum oro, ut diu incolumem atq;
florentem corpore, animo atque virtute il-
lam conservet. Amen: Neagoræ 12. Martij,
anno salutiferi partus, M. D. LXXXIX.

*Generosa nobilitati vestra
additissimus.*

*M. Iohannes Summer, In-
spector Ecclesiarum in
ditione Neagorensi.*

ILLV-

...
...
...
...
...

...
...
...
...
...

1214-